

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 22 februari 1929 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för sergeanten vid Norrbottens regemente P. S. V. N. Bergman från viss ersättningskyldighet.

(1:a avd.)

Uti en till riksdagen avlåten, den 1 februari 1929 dagtecknad proposition (nr 39), vilken hänvisats till förberedande behandling av statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att sergeanten vid Norrbottens regemente P. S. V. N. Bergman må befrias från honom jämlikt högsta domstolens utslag den 30 november 1926 åliggande skyldighet att till kronan utgiva ersättning för brist i av honom omhänderhaft furageförråd med 8,901 kronor 57 öre, samt att omförmälda belopp må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Sergeanten vid Norrbottens regemente P. S. V. N. Bergman tjänstgjorde under tiden den 14 juli 1920—den 14 juli 1924 såsom uppbördsman för regementets furageförråd. Vid en i anledning av Bergmans frånträdande av uppbördsmanbefattningen den 16—den 31 juli 1924 verkställd inventering av regementets furagemagasin befanns brist föreligga i därstädes förvarade förråd av havre, hö och halm. Bristen antecknades i protokollet över inventeringen utgöra 8,556.5 kilogram havre till ett värde av 1,540 kronor 17 öre, 38,742 kilogram hö till ett värde av 4,261 kronor 62 öre och 57,638.5 kilogram halm till ett värde av 4,611 kronor 8 öre.

*Kungl. Maj:ts
förslag.*

Sedan bristen gjorts till föremål för undersökning vid Norrbottens regementes krigsrätt, yrkade därstädes krigsfiskalen åläggande för Bergman att ersätta kronan för bristen med — efter avdrag för enligt § 2 i 1812 års avskrivningsreglemente tillåten, ej förbrukad avskrivningsprocent till ett värde av 1,270 kronor 88 öre — 9,141 kronor 99 öre.

Inför krigsrätten bestred Bergman den mot honom förda ersättnings-talan.

Krigsrätten, som meddelade utslag den 26 september 1925, fann utrett, att, då Bergman den 14 juli 1924 frånträtt sin befattning som furage uppbördsman vid regementet, vid därefter under samma månad verkställd inventering befunnits, att i förrådet förelegat en brist av 8,556.5 kilogram havre, värd 1,540 kronor 17 öre, 38,742 kilogram hö, värt 4,261 kronor 62 öre, och 57,638.5 kilogram halm, värd 4,611 kronor »18» öre, samt att sådana omständigheter icke kunnat anses hava förekommit, som kunde befria Bergman från det honom därutinnan åliggande uppbördsmanansvaret. Enär emellertid Bergman, enligt § 5 i 1812 års avskrivningsreglemente, vore berättigad att, utöver honom i målet medgiven avskrivning å tillhoppa 1,270 kronor 88 öre, å den vid avlämnandet av förrådet förefintliga behållningen, utgörande 10,688 kilogram havre, 51,147 kilogram hö och 26,741 kilogram halm, åtnjuta halv avskrivning eller alltså med $1\frac{1}{2}$ % å havren, 3 % å höet och 2 % å halmen, eller sammanlagt uppgående till ett belopp av 240 kronor 42 öre, prövade krigsrätten rättvist förplikta Bergman att genast mot kvitto till kronan utgiva ersättning med 8,901 kronor 57 öre.

Över krigsrättens utslag anförde Bergman besvär hos *krigshovrätten*. I utslag den 18 maj 1926 yttrade krigshovrätten, att enär Bergman vid sitt tillträde av befattningen som uppbördsman vid furageförrådet tagit för god den i samband därmed företagna inventeringen av förrådet, han vid sådant förhållande icke kunde undgå redovisningsskyldighet för de myckenheter havre, hö och halm, som vid berörda inventering upptagits. På grund härav och då — med hänsyn tagen dels till sistnämnda myckenheter och dels till de under tiden efter inventeringen av Bergman emottagna och av honom från förrådet utlämnade furageartiklar — det vid Bergmans frånträdande av befattningen förelegat en brist i förrådet till i krigsrättens utslag angivna omfattning, prövade krigshovrätten på de av krigsrätten i övrigt anförda skäl lagligt fastställa det slut, krigsrättens utslag innehöller.

Sedan Bergman härefter fullföljt talan i målet hos *Kungl. Maj:t*, har Kungl. Maj:t enligt utslag den 30 november 1926 ej funnit skäl göra ändring i krigshovrättens utslag.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, den 28 december 1927 dagtecknad skrift har nu Bergman anhållit att av nåd varda befriad från att utgiva det honom ådömda ersättningsbeloppet, 8,901 kronor 57 öre, ävensom att få återuppbära den av honom hos länsstyrelsen i Norrbottens län ned-satta fullföljdsavgiften i målet, 150 kronor.

Efter erhållen remiss har *arméförvaltningens intendentsdepartement* den 26 maj 1928 avgivit utlåtande i ärendet samt därvid anført följande.

Av de vid remissen fogade handlingarna samt de vid målets handläggning vid domstolarna förda protokollen, vilka varit för intendentsdeparte-

mentet tillgängliga, framginge, att Bergman tjänstgjort såsom furageuppbördsman vid regementet under tiden den 14 juli 1920—den 14 juli 1924; att varken vid den inventering, som försiggått vid Bergmans tillträde av befattningen såsom furageuppbördsman eller vid de årligen förekommande inventeringarna därefter någon uppvägning av de i förrådet inneliggande kvantiteterna ägt rum, utan uppskattning skett med ledning av en approximativ beräkning av foderartiklarnas mängd och deras medelvikt; att vid den inventering, som skett vid Bergmans frånträdan av befattningen, däremot en noggrann uppvägning av furageartiklarna blivit verkställd; att vid sistnämnda inventering, efter avräknande av den Bergman jämlikt § 2 i gällande avskrivningsreglemente tillkommande, men ditills ej förbrukade avskrivningsprocenten, en brist av 3,890 kilogram havre, 38,199 kilogram hö och 53,000 kilogram halm konstaterats; att, då de utlämnade kvantiteterna havre, hö och halm under den tid Bergman varit furageuppbördsman vid regementet uppgått för havre till 362,635.5 kilogram, för hö till 315,787.5 kilogram och för halm till 521,850 kilogram, den verkliga viktförlusten, med inräknande av den tillgodogjorda avskrivningsprocenten jämlikt § 2 i avskrivningsreglementet å respektive 3 %, 6 % och 4 %, under ifrågavarande tid utgjort för havren omkring 4 %, för höet omkring 18 % och för halmen omkring 14 %; att den av Bergman under målets handläggning gjorda invändningen, att omförmälda brister delvis förskreve sig från tiden före hans tillträdan av uppbördsmanbefattningen, måste falla på den omständigheten, att furageuppbörden enligt furageredogörelserna uppgått den 1 april 1921 å havre till 66 kilogram, den 1 september 1920 å hö till 7,911 kilogram och den 1 januari 1921 å halm till 132 kilogram och att det således vid nämnda tider eller jämförelsevis kort tid efter tillträdet av befattningen ovillkorligen bort hava konstaterats, huruvida brist förelegat eller ej; att på grund av bestämmelserna, att vid regementet skulle inneligga ett visst mobiliseringsförråd av furage, en jämn omsättning av furageartiklarna icke kunnat åstadkommas, vartill komme, att på grund av det tränga utrymmet i furagemagasinet, som bestode av två höskullar under plåttak, omstuvning av förrådet av hö och halm i syfte att åtkomma den del av lagret, som legat till tiden längst inne, omöjlig låtit sig göra, utan att balarna uttagits i det fria och omplacerats; att enligt uppgift av flera av de i målet hörda personerna bristen till stor del måste anses hava uppkommit genom hoptorkning i de varma förrådslokalerna och därav föranledd viktförlust; att enligt ett i krigsrättsprotokollet för den 6 mars 1925 intaget intyg vattenhalten särskilt hos hö och halm av 1923 års skörd varit särdeles hög och att lagringsförlusten hos hö med relativt hög vattenhalt under ett års lagring kunde beräknas uppgå till 20 % eller därutöver; att vid inventeringen den 16—den 31 juli 1924 konstaterats, att hö- och halmbalar, som varit försedda med viktappar, under tiden från deras intagande i förrådet till inventeringens verkställande undergått en betydlig minskning i vikt, uppgående ända till 20 %; att vid en den 14 augusti 1921 av dåvarande regementsintendenten företagen inventering konstaterats ett överskott av havre å 2,000 kilogram, som i vederbörlig ordning tagits till uppbörd, men att denna kvantitet sannolikt icke utgjort något verkligt överskott, utan avsett en tillkomst, som av uppbördsmanen oriktigt kvitterats två gånger; samt att någon omständighet icke blivit i målet förebragt, som kunde giva stöd för antagandet, att de uppgivna bristerna å havre, hö och halm uppkommit genom Bergmans eget förvållande.

På grund av vad sålunda anförts hade departementet ansett omständigheterna i målet tala för bifall till den av Bergman gjorda ansökningen att

av nåd befrias från betalningsskyldighet av det i målet ifrågakomna beloppet, 8,901 kronor 57 öre.

I detta sammanhang ville departementet erinra därom, att riksdagen i tvenne ärenden, däri förhållandena i viss mån överensstämde med de i förevarande mål föreliggande, enligt skrivelser den 15 maj 1925, nr 176, och den 23 mars 1928, nr 83, på därom av Kungl. Maj:t avlåtna propositioner medgivit, att sergeanten vid Livgardet till häst G. P. E. Andéhn och sergeanten vid intendenturkåren C. A. Svedberg befriades från dem jämlikt högsta domstolens utslag ålagd skyldighet att ersätta vissa brister å hö.

Av sin ovanberörda skuld till kronan hade Bergman, efter krav av arméförvaltningens ombudsman, ej förmått att intill dagen för departementets förevarande utlåtande återbetala mera än 492 kronor, vilka fortfarande inestode hos ombudsmannen.

I fråga om den av Bergman gjorda framställningen att återfå den nedsatta fullföljdsavgiften, funne departementet, med hänsyn till vad uti Kungl. Maj:ts proposition den 6 mars 1925, nr 88, anförts beträffande efterskänkande av rättegångskostnader uti visst skadeståndsmål, sig icke kunna tillstyrka den sålunda gjorda ansökningen.

På grund av det anförda hemställde intendentsdepartementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Bergman befriades från honom jämlikt högsta domstolens utslag den 30 november 1926 åliggande skyldighet att såsom ersättning för uppkommen brist i ett av honom omhändertäckt förråd av havre, hö och halm till kronan inbetala 8,901 kronor 57 öre, samt att omförmälda belopp finge ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Statskontoret har tillstyrkt, att befrielse måtte utverkas för Bergman från den honom ådömda ersättningsskyldigheten, varemot efterskänkande av den nedsatta fullföljdsavgiften, 150 kronor, icke borde ske enligt statskontorets mening.

Departementschefens förevarande förslag ansluter sig till statskontorets ifrågavarande yttrande.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet vill erinra om att, såsom jämväl av arméförvaltningens intendentsdepartements yttrande i ärendet framgår, liknande frågor tidigare varit föremål för riksdagens prövning. Härvid har det framför allt gällt efterskänkande av ersättningsskyldighet för brister i arméns furageförråd. Med hänsyn härtill har utskottet, som icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag, ansett sig böra framhålla angelägenheten av att det toges under övervägande, huruvida icke särskilda åtgärder kunna vidtagas för att om möjligt för framtiden förebygga nämnda missförhållanden.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må medgiva,

a) att sergeanten vid Norrbottens regemente P. S. V. N. Bergman må befrias från honom jämlikt högsta domstolens utslag den 30 november 1926 åliggande skyldighet att till

kronan utgiva ersättning för brist i av honom omhänderthaft furageförråd med 8,901 kronor 57 öre,

b) att omförmälda belopp må ur vederbörliga räkenskaper avskrivas.

Stockholm den 22 februari 1929.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzélius*, *A. C. Lindblad*, *J. L. Widell*, *Olof Olsson*, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. A. Carlsson* i Gävle, *P. A. Dahl*, *K. V. Rydén*, *N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *E. A. Lundell* och *P. A. Bergström*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *P. Nilsson* i Bonarp, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *B. F:son Holmgren*, *E. J. Wigforss*, *J. Olofsson* i Digernäs, *S. Persson* i Fritorp, *O. E. F. Järte* och *G. Strindlund*.
